# JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

L. A. GEELHOED

10 päivänä maaliskuuta 2005 [1]

## I Johdanto

1. Nyt esillä olevassa asiassa on kyse kahdesta ennakkoratkaisukysymyksestä, joilla korkein oikeus (Suomi) tiedustelee yhteisöjen tuomioistuimelta, kuinka koneita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 98/37/EY [2] sekä EY 28 ja EY 30 artiklaa on tulkittava. Korkein oikeus haluaa tietää, onko yhteisön oikeuden vastaista soveltaa sellaista kansallista säännöstä, jossa velvoitetaan jossain toisessa jäsenvaltiossa valmistetun koneen maahantuoja varmistamaan, että kone on turvallinen, vaikka kone on varustettu CE-vaatimustenmukaisuusmerkinnällä, kyseisen maahantuojan vahingonkorvausoikeudellisen ja rikosoikeudellisen vastuun syntymisen uhalla.

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.

2 — EYVL L 207, s. 1.

## II Tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

2. Peltitarvike Oy -nimisen yhtiön työntekijälle Raine Pöyrylle on sattunut työpaikallaan 17.11.1998 vakava tapaturma hänen käsitellessään särmäyspuristinta.

3. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Pöyryn työnjohtaja oli ryhtynyt tuona päivänä vaihtamaan särmäyspuristimen teriä Pöyryn avustuksella. Työnjohtaja oli terien vaihtamista varten käyttänyt hätäpysäytintä särmäyspuristimen tekemiseksi virrattomaksi. Vaihtotoimenpiteiden yhteydessä Pöyry oli vahingossa koskenut jalallaan koneen jalkapolkimeen. Vaikka koneen virta oli katkaistuna hätäpysäyttimellä, kone oli jalkapolkimeen vaikutettaessa tehnyt nopean puristusliikkeen, jolloin Pöyryn käsille oli aiheutunut vakava vamma.

4. Ranskalainen yhtiö Amada Europe oli valmistanut kyseisen tyyppiä Amada Promecam ITS 2, sarjanumero ITS 2 80 25 B 5 0412 olevan särmäyspuristimen Ranskassa, mistä Ama Prom Oy -niminen suomalainen yhtiö, jonka toimitusjohtaja Yonemoto on, oli

tuonut sen Suomeen. Kone on myyty ja luovutettu Peltitarvike Oy:lle huhtikuussa 1995. Kun kyseinen kone tuotiin maahan, se oli varustettu CE-merkinnällä, ja valmistajan antamassa todistuksessa ("certificate of conformity CE relative to working equipments") todettiin seuraavaa:

"The undersigned manufacturer AMADA EUROPE [osoite] certifies that the new below designated equipment: Hydraulic press-brake 80.25 type ITS2 No Series B50412 complies with the regulations applicable to it:

— European Reference: 89/392/EEC Directive

— European Standards: EN 292-1, EN 292-2, EN 294, EN 394, EN 418, EN 457, EN 60204.

The AIF/S, Organisation authorized by the act from the Labour Department on the 11/08/1992, has granted a type-tested certificate of conformity CE for the machine of the ITS 2 type under the number 384-090A-0004-11-94 (No AIF/S), on the 8/11/1994."

5. Helsingin käräjäoikeudessa (Suomi) virallinen syyttäjä katsoi syytteessään, että kone oli ollut vaarallinen ja määräysten vastainen, koska sitä oli voinut käyttää jalkapolkimella täydellä nopeudella ja koska sen hätäpysäytyslaitteisto ei ollut toiminut edellytetyllä tavalla. Syyttäjän mukaan käyttöohje oli koneen turvallisen käytön osalta ylimalkainen ja puutteellinen, koneen ohjauspaneeli oli erilainen kuin käyttöohjeen piirros siitä eikä käyttöohje ollut kokonaan suomenkielinen.

6. Helsingin käräjäoikeus on koneen ominaisuuksista katsonut selvitetyksi joukon tosiseikkoja, jotka voidaan esittää tiivistetysti seuraavalla tavalla:

— Avaimella käytettävän valintakytkimen ollessa asennossa 2 konetta voitiin käyttää jalkapolkimella täydellä nopeudella.

— Koneen hätäpysäyttimen painaminen sai aikaan vain ohjausjännitteen katkeamisen, jolloin sähköenergian syöttö jäi päälle ja hydraulipumppu jäi käyntiin.

— Hätäpysäyttimen koskettimet avautuivat alle millimetrin painamisen seurauksena, mutta painiketta oli tämän jälkeen painettava monta millimetriä lisää ennen kuin se lukkiutui seis-asentoon. Hätäpysäytin oli jäykkä.

— Koneen mukana seurannut käyttöohje ei ollut kokonaan suomenkielinen, koneen ohjauspaneeli oli erilainen kuin käyttöohjeen piirros ja käyttöohje oli koneen turvallisen käytön osalta ylimalkainen ja puutteellinen.

— Konetta käytettiin säännöllisesti jalkapolkimella avoimella työkalulla ja suurella työnopeudella, vaikka siinä ei ollut muuta suojalaitetta käsivahinkojen ehkäisemiseksi kuin kaksinkäsinhallintalaite, jota Peltitarvike Oy:ssä omaksuttujen työtapojen mukaan ei yleensä käytetty.

— Hätäpysäytintä käytettiin koneen pysäyttämiseen jokseenkin päivittäin tapahtuvaa rutiininomaista työkaluterien vaihtoa varten, mihin hätäpysäytintä ei ollut tarkoitettu. Turvallinen työtapa olisi ollut katkaista virta tai valita hidas työtapa ohjauspaneelista avainkytkimellä.

7. Helsingin käräjäoikeuden mukaan maahantuojan oli huolehdittava siitä, että käyttöön luovutettavat ja työssä käytettävät koneet on suunniteltu ja valmistettu voimassa olevien määräysten mukaisesti, eikä riittänyt, että koneessa oli CE-merkintä ja että koneen valmistaja oli antanut kirjallisen vakuutuksen koneen vaatimustenmukaisuudesta. Nämä seikat eivät nimittäin poistaneet maahantuojan vastuuta niiden työturvallisuusmääräysten noudattamisesta, jotka annetaan Suomen työturvallisuuslain 40 §:ssä, jossa asetetaan koneen maahantuojalle tai myyjälle velvollisuus rikos- ja vahingonkorvausoikeudellisen vastuun uhalla huolehtia siitä, että esineestä ei tarkoitetussa käyttötarkoituksessaan aiheudu tapaturman eikä sairastumisen vaaraa ja että se on suunniteltu ja valmistettu sen mukaan, kuin siitä on erikseen säädetty ja määrätty.

8. Niinpä Helsingin käräjäoikeus tuomitsi Yonemoton työturvallisuusrikoksesta ja vammantuottamuksesta 30 päiväsakkoon ja velvoitti hänet suorittamaan Pöyrylle vahingonkorvausta.

9. Helsingin hovioikeus pysytti Helsingin käräjäoikeuden ratkaisun voimassa ja korotti rangaistusta 50 päiväsakkoon mutta alensi maksettavaksi tuomitun vahingonkorvauksen määrää.

10. Helsingin hovioikeuden ratkaisusta korkeimpaan oikeuteen tekemässään valituksessa Yonemoto kiistää, että maahantuojalla olisi velvollisuus itse varmistua siitä, että kone on suunniteltu ja valmistettu hyväksyttyjen standardien mukaisesti silloin, kun kone on varustettu CE-merkinnällä ja vaatimustenmukaisuustodistuksella sekä käyttö- ja huolto-ohjeilla. CE-merkintä ja selvitys vaatimuksenmukaisuudesta on tässä tapauksessa perustunut hyväksytyn laitoksen antamaan todistukseen, jonka mukaan laite on vastannut kyseistä konetta koskevia voimassa olevia direktiivejä ja standardeja.

11. Valituksessaan Yonemoto esittää vielä, ettei suomalainen viranomainen tai tuomioistuin voi EY 28 artiklan vastaisesti vaatia, että maahantuoja tarkistuttaa toisessa jäsenvaltiossa tyyppikatsastetun ja CE-merkinnöin varustetun koneen Suomessa. Maahantuojan velvollisuus rajoittuu Yonemoton mukaan ainoastaan siihen, että hän varmistuu siitä, että koneen valmistaja on EU-tyyppihyväksyttänyt koneen hyväksytyssä laitoksessa, varustanut koneen käyttö- ja huolto-ohjeilla sekä CE-merkinnällä sekä antanut koneesta vaatimustenmukaisuustodistuksen.

12. Tässä tilanteessa korkein oikeus on päättänyt lykätä asian ratkaisua ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Minkälaisia rajoituksia yhteisön oikeus, ottaen huomioon erityisesti — — direktiivi 98/37 — — sekä [EY] 28 ja [EY] 30 artikla, asettaa niille velvollisuuksille, joita kansallisessa oikeudessa voidaan asettaa CE-merkinnällä varustetun koneen maahantuojalle (tai muulle jakelijalle) koneen turvallisuutta koskevien ominaisuuksien suhteen

— ennen koneen edelleen myyntiä ja

— sen jälkeen?

2) Selvennystä toivotaan erityisesti siihen,

a) missä laajuudessa ja minkälaisin edellytyksin CE-merkinnällä varustetun koneen maahantuojalle (tai

muulle jakelijalle) asetettavia toiminta- tai valvontavelvollisuuksia koneen turvallisuuden suhteen voidaan pitää yhteisön oikeuden kannalta sallittuina;

b) riippuuko ja millä tavoin maahantuojalle (tai muulle jakelijalle) asetettavien velvollisuuksien arviointi suhteessa yhteisön oikeuteen siitä, minkälaisesta koneen turvallisuutta koskevasta puutteesta on kysymys;

c) ovatko ja jos ovat niin miltä osin — — työturvallisuuslain 40 §:n säännökset ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa ottaen huomioon niiden laiminlyömisestä johtuvat — — rikosoikeudelliset ja vahingonkorvausoikeudelliset seuraamukset?"

## III Asiaa koskevat oikeussäännöt

### A *Yhteisön oikeus*

13. Direktiivissä 98/37 vahvistetaan koneita koskevat olennaiset turvallisuus- ja terveysvaatimukset. Direktiivillä 98/37 on korvattu ja kodifioitu direktiivi 89/382/ETY. [3]

14. Direktiivin 98/37 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvat koneet tai turvakomponentit voidaan saattaa markkinoille ja ottaa käyttöön ainoastaan, jos ne eivät vaaranna henkilöiden, ja joissain tapauksissa kotieläinten, terveyttä ja turvallisuutta ei[vät]kä omaisuutta silloin, kun ne ovat asianmukaisesti asennettuja ja ylläpidettyjä ja kun niitä käytetään niille suunniteltuun tarkoitukseen.

2. Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen säätää, perustamissopimusta noudattaen, sellaisista vaatimuksista, joita ne pitävät välttämättöminä henkilöiden ja erityisesti työntekijöiden suojaamiseksi kyseisiä koneita tai turvakomponentteja käytettäessä, siinä määrin kuin tämä ei merkitse koneiden

3 — Koneita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 14 päivänä kesäkuuta 1989 annettu neuvoston direktiivi 89/392/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 20.6.1991 annetulla neuvoston direktiivillä 91/368/ETY (EYVL L 198, s. 16), 14.6.1993 annetulla neuvoston direktiivillä 93/44/ETY (EYVL L 175, s. 12) ja 22.7.1993 annetulla neuvoston direktiivillä 93/68/ETY (EYVL L 220, s. 1).

tai turvakomponenttien muuttamista suhteessa tähän direktiiviin.

— — "

15. Direktiivin 3 artiklan mukaan direktiivin soveltamisalaan kuuluvien koneiden ja turvakomponenttien on täytettävä kyseisen direktiivin liitteessä I esitetyt olennaiset turvallisuus- ja terveysvaatimukset.

16. Direktiivin 98/37 4 artiklassa täsmennetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltiot eivät saa kieltää, rajoittaa tai estää tämän direktiivin säännösten mukaisten koneiden tai turvakomponenttien saattamista markkinoille ja ottamista käyttöön alueellaan.

— — "

17. Direktiivin 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on pidettävä tämän direktiivin säännöskokonaisuuden mukaisina, mukaan lukien II luvussa säädetyt vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt:

— koneita, jotka on varustettu CE-merkinnällä ja joita seuraa liitteessä II olevassa A kohdassa tarkoitettu EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus,

— turvakomponentteja, joita seuraa liitteessä II olevassa C kohdassa tarkoitettu EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus.

Jos yhdenmukaistettuja standardeja ei ole, jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeellisina pitämänsä toimenpiteet kiinnittääkseen asianomaisten huomion niihin voimassa oleviin kansallisiin teknisiin standardeihin ja eritelmiin, joita pidetään tärkeinä tai asiaa koskevina asiakirjoina liitteen I olennaisten turvallisuus- ja terveysvaatimusten asianmukaisen soveltamisen kannalta.

2. Jos yhdenmukaistettu kansallinen standardi, jota koskeva viittaus on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, koskee yhtä tai useampaa olennaista turvallisuusvaatimusta, tämän standardin mukaiseksi rakennettua konetta tai turvakomponenttia on pidettävä asianomaisten olennaisten vaatimusten mukaisena.

Jäsenvaltioiden on julkaistava tiedot viittauksista yhdenmukaistettuihin kansallisiin standardeihin.

— —"

18. Direktiivin 98/37 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jos jäsenvaltio toteaa, että

— koneet, joissa on CE-merkintä,

tai

— turvakomponentit, joita seuraa EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus

ja joita käytetään suunnitellun tarkoituksen mukaisesti, ovat omiaan vaarantamaan henkilöiden ja joissain tapauksissa kotieläinten tai omaisuuden turvallisuuden, sen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet koneiden tai turvakomponenttien poistamiseksi markkinoilta, niiden markkinoille saattamisen, käyttöön ottamisen tai käytön kieltämiseksi taikka niiden vapaan liikkuvuuden rajoittamiseksi.

Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle viipymättä tällaisesta toimenpiteestä ja perusteltava päätöksensä — — .

2. Komissio kuulee asianomaisia osapuolia viipymättä. Jos komissio näitä kuultuaan katsoo, että toimenpide on perusteltu, se ilmoittaa siitä heti aloitteen tehneelle jäsenvaltiolle ja muille jäsenvaltioille. Jos komissio neuvottelujen päätyttyä katsoo, että toimenpide ei ole perusteltu, se ilmoittaa siitä heti aloitteen tehneelle jäsenvaltiolle ja valmistajalle tai yhteisöön sijoittautuneelle valmistajan edustajalle. Jos 1 kohdassa tarkoitettu päätös perustuu standardeissa oleviin puutteellisuuksiin ja jos päätöksen tehnyt jäsen-

valtio pitää kiinni kannastaan, komissio ilmoittaa tästä heti komitealle 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen menettelyjen aloittamiseksi.

3. Jos:

— koneessa, joka ei ole vaatimusten mukainen, on CE-merkintä,

— sellaista turvakomponenttia, joka ei ole vaatimusten mukainen, seuraa EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus,

toimivaltaisen jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sitä vastaan, joka on kiinnittänyt merkinnän tai laatinut vakuutuksen, ja ilmoitettava tästä komissiolle ja muille jäsenvaltioille.

— — "

19. Direktiivin 98/37 8 artiklan mukaan valmistajan tai tämän yhteisöön sijoittautuneen edustajan on yleensä tehtävä yhteisössä valmistetun koneen vaatimustenmukaisuuden arviointi. Tätä varten kyseisen valmistajan tai edustajan on laadittava EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja kiinnitettävä koneeseen CE-merkintä ja lisäksi hänen on laadittava kyseisen direktiivin liitteessä V tarkoitettu tiedosto. Tiettyjen sellaisten riskialtteimpien koneiden osalta, jotka luetellaan kyseisen direktiivin liitteessä IV ja joihin särmäyspuristimet kuuluvat, on säädetty tiukemmasta vaatimustenmukaisuuden arviointimenetelmästä, johon osallistuu kyseisen direktiivin liitettä VII noudattaen ilmoitettu laitos.

20. Direktiivin 98/37 liitteessä I olevassa 1.7.3 kohdassa todetaan, että jokaisessa koneessa on oltava helposti luettavalla ja pysyvällä tavalla ainakin valmistajan nimi ja osoite, CE-merkintä, sarja- tai tyyppimerkintä, mahdollinen sarjanumero ja rakennusvuosi. Koneessa on oltava myös kaikki sen tyyppiä ja turvallista käyttöä koskevat olennaiset tiedot (esimerkiksi pyörimisnopeus).

21. Direktiivin 98/37 liitteessä I olevasta 1.7.4 kohdasta ilmenee seuraavaa:

— Kunkin koneen mukana on oltava ohjeet, joissa on ainakin tietyt tiedot.

— Valmistajan tai valmistajan yhteisöön sijoittautuneen edustajan on laadittava ohjeet jollain yhteisön kielellä, ja jokaisen koneen mukana on käyttöön otettaessa oltava alkuperäiset ohjeet ja käännös niistä sen maan kielellä tai kielillä, jossa konetta käytetään; valmistajan tai tämän yhteisöön sijoittautuneen edustajan tai koneen kyseiselle kielialueelle tuovan henkilön on tehtävä tämä käännös.

— Ohjeissa on oltava sellaiset piirustukset ja piirrokset, joita tarvitaan konetta käyttöön otettaessa, sen kunnossapidossa, tarkastuksessa, toimintakuntoisuuden tarkastuksessa ja tarvittaessa myös korjauksessa, sekä kaikki erityisesti turvallisuutta ajatellen hyödylliset ohjeet.

— Mitkään koneita kuvaavat asiakirjat eivät saa turvallisuusnäkökohtien osalta olla ristiriidassa käyttöohjeiden kanssa.

22. Direktiivin 98/37 liitteessä II, joka koskee koneiden EY-vaatimustenmukaisuusvakuutusta, olevassa A kohdassa täsmennetään, että vaatimustenmukaisuusvakuutuksessa on oltava tietyt tiedot, joihin kuuluu valmistajan tai valmistajan yhteisöön sijoittautuneen edustajan nimi ja osoite, kuvaus koneesta, tieto kaikista asiaa koskevista säännöksistä, jotka kone täyttää, tarvittaessa ilmoitetun laitoksen nimi ja osoite sekä EY-tyyppitarkastustodistuksen numero tai sen ilmoitetun laitoksen nimi ja osoite, jolle tiedosto on annettu kyseisen direktiivin 8 artiklan mukaisesti.

23. Kyseisen direktiivin liitteessä II olevassa A kohdassa todetaan vielä, että EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus on laadittava samalla kielellä kuin käyttöohjeet, sen on oltava kirjoitettu joko koneella tai tekstaten ja sen mukana on oltava käännös yhdellä sen maan virallisista kielistä, jossa koneita aiotaan käyttää. Tämä käännös on tehtävä samojen edellytysten mukaisesti kuin käyttöohjeiden käännös.

24. Direktiivin 98/37 liitteessä V määritetään kyseisen direktiivin 8 artiklassa tarkoitetun sellaisen tiedoston sisältö, joka valmistajan tai valmistajan edustajan on laadittava ja säilytettävä siten, että kyseinen tiedosto on käytettävissä hänen toimitiloissaan minkä tahansa tarkastuksen varalta. Kyseisen liitteen 4 kohdan a alakohdassa täsmennetään kuitenkin, että 3 kohdassa tarkoitettujen asiakirjojen ei tarvitse olla jatkuvasti käytettävissä, mutta ne on voitava "esittää sellaisen määräajan kuluessa, joka on oikeassa suhteessa niiden tärkeyteen". Kyseisen liitteen 4 kohdan c alakohdan mukaan asiakirjat, koneen ohjekirjaa lukuun ottamatta, on laadittava jollakin yhteisön virallisista kielistä.

B *Asiaa koskevat kansalliset oikeussäännöt*

25. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kansallisista oikeussäännöistä esittämästä kuvauksesta ilmenee, että Suomen työturvallisuuslaki sisältää muun muassa säännökset, joilla pannaan täytäntöön direktiivi 89/391/ETY.[4]

26. Tässä laissa on myös säännöksiä, joissa asetetaan velvollisuuksia muille henkilöille kuin työnantajalle. Kyse on 40 §:n 1 ja 2 momentista, joissa, sellaisina kuin ne olivat voimassa pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä, säädettiin seuraavaa:

"Koneen, välineen tai muun teknisen laitteen valmistajan, maahantuojan tai myyjän taikka henkilön, joka luovuttaa sellaisen esineen markkinoille tai käyttöön, on kunkin kohdaltaan huolehdittava siitä, että:

1) esineestä, kun se luovutetaan maassa markkinoille tai käyttöön otettavaksi, ei tarkoitetussa käyttötarkoituksessaan aiheudu tapaturman eikä sairastumisen vaaraa;

2) esine on suunniteltu, valmistettu ja tarvittaessa tarkastettu sen mukaan, kuin siitä on erikseen säädetty tai määrätty; ja

3) esinettä seuraavat sen tavallista käyttöä varten tarpeelliset suojalaitteet sekä tarvittavat merkinnät ja muut selvitykset esineen vaatimustenmukaisuudesta.

Esineen ohella tulee toimittaa asianmukaiset ohjeet sen asentamista, käyttöä ja huoltoa varten. Niissä tulee olla tarvittaessa ohjeet myös puhdistuksesta, tavanomaisista korjauksista ja säädöistä sekä toiminnasta tavanomaisissa häiriötilanteissa. Nämä työt on otettava huomioon myös suojalaitteiden tarvetta harkittaessa."

27. Näiden säännösten rikkomisella on rikos- ja vahingonkorvausoikeudellisia seuraamuksia.

4 — Toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä 12 päivänä kesäkuuta 1989 annettu neuvoston direktiivi 89/391/ETY (EYVL L 183, s. 1).

## IV Asian arviointi

### A *Alustavat huomautukset*

28. Direktiivi 98/37 on yksi lainsäädäntöjen lähentämistä koskevan "uuden lähestymistavan" mukaisista direktiiveistä. Kyseisessä direktiivissä vahvistetaan koneiden ja turvakomponenttien suunnittelua ja rakentamista koskevat olennaiset turvallisuus- ja terveysvaatimukset sekä koneiden vaatimustenmukaisuuden arvioimista, vaatimustenmukaisuusvakuutusta ja merkintää koskevat yksityiskohdat.

29. Direktiivin 98/37 seitsemännen perustelukappaleen mukaan direktiivin tavoitteena on koneiden vapaan liikkuvuuden varmistaminen alentamatta jäsenvaltioissa voimassa olevaa perusteltua suojelun tasoa. Direktiivissä annetaan koneiden suunnittelua ja rakennetta koskevia säännöksiä, jotka ovat olennaisia pyrittäessä turvallisempaan työympäristöön, minkä lisäksi siinä annetaan erityissäännöksiä sellaisten tiettyjen vaarojen torjunnasta, jotka voivat uhata työntekijöitä työssä, sekä säännöksiä työturvallisuuden järjestämisestä työpaikalla. Edelleen kahdeksannesta perustelukappaleesta ilmenee, että direktiivillä 98/37 pyritään poistamaan vapaan liikkuvuuden esteet, jotka johtuvat markkinoille saattamista koskevien kansallisten lainsäädäntöjen eroista.

30. Nämä molemmat perustelukappaleet ovat saaneet nimenomaisen ilmauksen direktiivin 98/37 3 ja 4 artiklassa. Niinpä 3 artiklan mukaan direktiivin soveltamisalaan kuuluvien koneiden ja turvakomponenttien on täytettävä kyseisen direktiivin liitteessä I esitetyt olennaiset turvallisuus- ja terveysvaatimukset. Direktiivin 4 artiklassa säädetään, että jäsenvaltiot eivät saa kieltää, rajoittaa tai estää direktiivin 98/37 säännösten mukaisten koneiden tai turvakomponenttien saattamista markkinoille ja ottamista käyttöön alueellaan.

31. Se, että kone on tämän direktiivin säännösten mukainen, on todistettava ennen koneen markkinoille saattamista EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksella ja sillä, että koneeseen kiinnitetään CE-merkintä. Vaatimustenmukaisuuden arviointimenetelmät, jotka vaihtelevat konetyypeittäin, eritellään direktiivin 8 artiklassa.

32. Vaatimustenmukaisuuden arvioinnin suorittaa lähtökohtaisesti valmistaja itse tai valmistajan yhteisöön sijoittautunut edustaja.

Kun kyse on kolmansista maista tuoduista koneista, vaatimustenmukaisuusvakuutusta ja merkintää koskevat velvoitteet kuuluvat direktiivin 98/37 8 artiklan 7 kohdan mukaan henkilölle, joka saattaa koneen yhteisössä markkinoille. Tällöin vaatimustenmukaisuuden tarkastaminen voi siis kuulua sille, joka tuo koneen yhteisöön. Ilmiselvistä syistä tämä velvoite ei kuulu henkilölle, joka tuo koneen johonkin jäsenvaltioon jostain toisesta jäsenvaltiosta, vaikka kyseinen henkilö luokiteltaisiin kansallisessa lainsäädännössä maahantuojaksi.

33. Direktiivin 98/37 8 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan valmistajan on arvioitava yhteisössä valmistetun koneen vaatimustenmukaisuus ilman, että joku kolmas osallistuu tähän arviointiin. Juuri valmistajan on laadittava direktiivin liitteessä V edellytetty tiedosto ja huolehdittava siitä, että keinot, joita hän on käyttänyt täyttääkseen olennaiset vaatimukset, mainitaan tiedostossa ja että tiedosto voidaan pyynnöstä antaa kansallisten viranomaisten käyttöön.

34. Tiettyjen sellaisten riskialtteimpien koneiden osalta, jotka luetellaan tyhjentävästi direktiivin 98/37 liitteessä IV, on kuitenkin säädetty tiukemmasta vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelystä. Tällöin ilmoitetun laitoksen on 8 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan tehtävä koneen näytekappaleelle EY-tyyppitarkastus direktiivin liitteen VI mukaisesti. [5]

35. Niitä tapauksia varten, joissa kyseisessä liitteessä IV tarkoitetut koneet on valmistettu direktiivin 98/37 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen, kaikkia olennaisia turvallisuusvaatimuksia koskevien yhdenmukaistettujen standardien mukaisesti, direktiivin 8 artiklan 2 kohdan c alakohdassa säädetään valinnaisista vähemmän tiukoista menettelyistä.

36. Pääasiaan johtaneessa tapauksessa on kyse direktiivin 98/37 liitteessä IV olevan A kohdan 9 alakohdan alaisuuteen kuuluvasta koneesta, johon siis sovelletaan ilmoitetun laitoksen osallistumista edellyttävää vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyä. Kun pääasiassa kyseessä olevan särmäyspuristimen malli saatettiin markkinoille, ei vielä ollut olemassa yhdenmukaistettuja standardeja, joissa olisi määrätty tämäntyyppisiä koneita koskevista teknisistä eritelmistä. [6] Niinpä tälle koneelle oli ehdottomasti tehtävä EY-tyyppitarkastus. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että ranskalainen ilmoitettu laitos oli tarkastanut ja hyväksynyt tämän koneen.

5 — Jäsenvaltioiden on nimettävä ilmoitetut laitokset. Ilmoitetun laitoksen on täytettävä direktiivin 98/37 liitteessä VII esitetyt vähimmäisvaatimukset, jotka on otettava huomioon laitoksia nimettäessä.

6 — Hydraulisia särmäyspuristimia koskeva yhdenmukaistettu standardi (EN 12622) on hyväksytty vasta syyskuussa 2001.

37. Direktiivin 98/37 7 ja 10 artiklasta ilmenee, että sen toteamisesta, että CE-merkinnällä varustettu kone on omiaan vaarantamaan turvallisuuden, koituu jäsenvaltioille ja valmistajalle tai valmistajan yhteisöön sijoittautuneelle edustajalle tiettyjä velvoitteita, jotka koskevat tämän vaaran pienentämistä tai poistamista.

38. Direktiivillä 98/37 on kolme etua verrattuna teknisten standardien yhdenmukaistamista koskeviin "klassisiin" direktiiveihin. Direktiivi 98/37 on joustavampi, koska sen nojalla voidaan ottaa käyttöön uuteen teknologiaan perustuvia turvallisuuden suojaavia parempia ratkaisuja ilman, että lainsäätäjän edellytettäisiin ensin puuttuvan asiaan. Tässä direktiivissä toteutetaan yhdellä kertaa CE-merkinnällä varustettujen koneiden vapaa liikkuvuus, kun jäsenvaltiot eivät enää voi kieltää, rajoittaa tai estää tällaisten koneiden markkinoille saattamista ja käyttöön ottamista alueellaan. Lisäksi silloin, kun tätä direktiiviä sovelletaan asianmukaisesti, sillä taataan terveyden suojelun korkea taso.

39. Edellä esitetystä seuraa, että direktiivillä 98/37 yhdenmukaistetaan täydellisesti koneita koskevat olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset. Sama koskee vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyä. Niinpä kansallisten oikeussääntöjen, jotka koskevat koneita koskevia olennaisia turvallisuus- tai terveysvaatimuksia, mukaan lukien niiden oikeussääntöjen, jotka koskevat vaatimustenmukaisuuden arviointiin liittyviä velvoitteita, on oltava sopusoinnussa tämän direktiivin kanssa.[7]

40. Direktiivissä 98/37 säädetyn järjestelmän moitteeton toiminta merkitsee yleistä huolellisuusvelvoitetta sekä koneiden valmistajille, joiden täsmälliset velvoitteet on yksilöity tässä direktiivissä ja sen liitteissä, että jakeluketjun myöhemmässä vaiheessa toimiville taloudellisille toimijoille, kuten koneiden maahantuojille, jakelijoille ja loppukäyttäjille. Näiden on varmistuttava siitä, että jakeluketjun aikaisemmassa vaiheessa toimivat osapuolet ovat asianmukaisesti täyttäneet direktiiviin perustuvat velvoitteensa. Jos ne eivät täytä tätä huolellisuusvelvoitetta, jakeluketjun aiemmassa vaiheessa tapahtuneiden laiminlyöntien tai tehtyjen virheiden seuraukset voivat heijastua aina siihen loppuvaiheeseen asti, jossa koneita käytetään, ja aiheuttaa työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta koskevia vaaroja. Tältä osin kansallisessa oikeusjärjestelmässä voidaan asettaa tiettyjä erityisvelvoitteita niille, jotka tuovat CE-merkinnällä varustettuja koneita kyseisen jäsenvaltion alueelle, ja muille jakeluketjun toimijoille.

7 — Asia C-14/02, Atral, tuomio 8.5.2003 (Kok. 2003, s. I-4431, 44 kohta).

41. Nyt esillä olevassa asiassa kansallinen tuomioistuin tiedustelee, kuinka laajoja ovat maahantuojan tai jakelijan velvoitteet ja missä määrin maahantuojan ja jakelijan voidaan kansallisen lainsäädännön perusteella katsoa olevan vastuussa turvallisuutta koskevista laiminlyönneistä.

42. Pääasiassa on selvää, että ranskalaisen valmistajan tarkoituksena oli täyttää direktiivin 98/37 10 artiklassa säädetyillä toimilla merkintää ja vaatimustenmukaisuutta koskevat velvoitteensa. On myös selvää, että huolimatta CE-merkinnästä ja EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta kone ei ollut direktiivin säännösten mukainen. Niinpä Suomen tasavallan, joka oli todennut henkilöiden turvallisuuden vaarantuvan, olisi pitänyt tämän saman direktiivin 7 artiklan nojalla toteuttaa tarvittavat toimenpiteet kyseisten koneiden poistamiseksi markkinoilta.

B *Velvoitteet, jotka maahantuojille ja jakelijoille voidaan asettaa kansallisessa lainsäädännössä*

43. Jos hyväksytään se, että direktiivistä 98/37 voi lähtökohtaisesti koitua tiettyjä velvoitteita maahantuojille tai jakelijoille, ja jos hyväksytään myös se, että nämä velvoitteet voidaan määritellä kansallisessa lainsäädännössä ja että niiden noudattamista voidaan tukea kansallisen lainsäädännön mukaisilla vahingonkorvaus- ja rikosoikeudellisilla seuraamuksilla, näiden velvoitteiden laajuus on pääteltävä yhtäältä tämän direktiivin sanamuodosta ja rakenteesta ja toisaalta niistä toiminnoista, joita maahantuoja ja jakelija tavanomaisesti suorittavat jakeluketjussa.

44. Tältä osin on selvää, että direktiivin 98/37 mukaan valmistaja on ensi sijassa vastuussa siitä, että sen tuottamat koneet täyttävät olennaiset turvallisuus- ja terveysvaatimukset ja että on noudatettu menettelyä, jossa arvioidaan, ovatko koneet näiden vaatimusten mukaisia.

45. Niinpä olisi direktiivin 98/37 vastaista velvoittaa sellaisen koneen maahantuoja tai jakelija, jonka valmistaja on vakuuttanut olevan tämän direktiivin vaatimusten mukainen, varmistamaan, että kyseinen tuote on näiden olennaisten vaatimusten mukainen. Heillä ei sitä paitsi ole tällaisen velvoitteen täyttämiseksi niitä teknisiä tietoja ja erityistietoja, jotka valmistajalla koneen rakentajan ominaisuudessa on. Se, että kansallisessa lainsäädännössä asetetaan maahantuojille ja jakelijoille tämä velvoite, merkitsee koneiden vapaalle liikkuvuudelle yhteismarkkinoilla

koituvaa vakavaa estettä, jonka poistaminen juuri on direktiivin 98/37 tavoitteena.

46. Komissio on menetellyt perustellusti viitatessaan tässä yhteydessä asiassa 25/88, Wurmser ja Norlaine, 11.5.1989 annettuun tuomioon,[8] jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että maahantuojalle asetettu velvoite varmistaa vastuunsa syntymisen uhalla, että maahantuotu tuote täyttää voimassa olevat säännökset, voi olla sopusoinnussa EY 28 ja EY 30 artiklan kanssa vain, jos maahantuoja voi täyttää tämän velvoitteen esittämällä sen jäsenvaltion, jossa tuote on tuotettu, viranomaisten antaman todistuksen tai vastaavantasoisen takeen tarjoavan jonkin muun todistuksen.

47. Yhteisöjen tuomioistuimen tämä tuomio on peräisin ajanjaksolta, jolloin yhteisön tasolla ei vielä ollut näihin tuotteisiin sovellettavia yleisiä oikeussääntöjä. Koska nyt esillä olevassa asiassa on voimassa tällaisia yhteisön oikeussääntöjä, meneteltäisiin tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevan yhteisön oikeuden logiikan vastaisesti, jos oletettaisiin, että maahantuojalla (tai jakelijalla) on velvoitteita, jotka ovat laajempia kuin ne velvoitteet, joiden yhteisöjen tuomioistuin katsoi olevan sopusoinnussa perustamissopimuksen kanssa tilanteessa, jossa ei vielä ollut olemassa yhteisiä standardeja.

48. Tästä seuraa, että jollei direktiivissä 98/37 itsessään säädetä toisin, kansallisessa lainsäädännössä säädetyt velvoitteet eivät voi mennä yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Wurmser ja Norlaine antamassa tuomiossa[9] määrittämiä rajoja pidemmälle. Niinpä kaikkia kansallisia säännöksiä, joissa velvoitetaan maahantuoja tai jakelija varmistamaan itse, että kone on turvallisuusvaatimusten mukainen, on pidettävä yhteisön oikeuden vastaisina.

49. Näitä rajoja noudattaen kansallinen lainsäätäjä voi asettaa maahantuojalle ja jakelijalle tiettyjä velvoitteita, kunhan nämä velvoitteet eivät ole ristiriidassa sen aseman kanssa, joka näillä taloudellisilla toimijoilla tavanomaisesti on jakeluketjussa.

50. Direktiivin 98/37 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden velvollisuutena on valvoa markkinoita. Tätä varten ne voivat asettaa taloudellisille toimijoille yhteistyövelvoitteita, kuten velvollisuuden auttaa tietojen hankinnassa valmistajalta tai tämän edustajalta valvottaessa, onko kone tämän direktiivin säännösten mukainen. Nämä yhteistyövelvoitteet voivat merkitä myös sitä, että

8 — Asia C-25/88, Wurmser ja Norlaine, tuomio 11.5.1989 (Kok. 1989, s. 1105, 18 ja 19 kohta).

9 — Mainittu edellä alaviitteessä 8.

toimivaltaisille viranomaisille on ilmoitettava kaikista taloudellisten toimijoiden toimittamien koneiden turvallisuutta koskevista häiriöistä, edellyttäen, että taloudelliset toimijat ovat saaneet tiedon tällaisesta häiriöstä.

51. Kansallisissa siviilioikeudellisissa säännöksissä maahantuojien ja jakelijoiden yleensä edellytetään elinkeinotoiminnassaan ottavan asianmukaisen huolellisesti huomioon myös ne oikeudelliset vaatimukset, joita erityisesti sovelletaan maahantuojien ja jakelijoiden kauppaamiin tuotteisiin. Erityisesti on todettava, että kun kyse on direktiivin 98/37 soveltamisalaan kuuluvista koneista, maahantuojien ja jakelijoiden voidaan olettaa tietävän, mitkä tiedot on toimitettava tuotteen mukana ja esitettävä asianomaisen jäsenvaltion virallisella kielellä tai virallisilla kielillä ja mitkä merkit osoittavat selvästi, että tuote ei ole vaatimustenmukainen tai että tuote ei ole pysynyt turvallisuutta koskevien vaatimusten mukaisena, vaikka tuote on täyttänyt nämä vaatimukset silloin, kun se saatettiin markkinoille. Niinpä maahantuojat ja jakelijat eivät saa toimittaa koneita, joiden osalta ne tietävät tai niiden olisi pitänyt tietää käytössään olevien tietojen perusteella ja sen vuoksi, että he ovat elinkeinonharjoittajia, että kyseiset koneet eivät olleet niihin sovellettavien oikeudellisten vaatimusten mukaisia.

52. Jakelijalle tai maahantuojalle kuuluvasta yleisestä huolellisuusvelvoitteesta voi myös seurata erityisiä velvoitteita varastoinnin tai kuljetuksen suhteen arkojen tuotteiden ryhmien osalta.

53. Suhtaudun tietyllä varauksella kansallisen oikeuden säännöksiin, joiden mukaan maahantuoja tai jakelija joutuu vastuuseen siinä tapauksessa, että se ei ole voinut luottaa vaatimustenmukaisuusvakuutuksen paikkansapitävyyteen. Tällaisen merkityksen omaavat säännökset voivat ylittää edellä 48 ja 49 kohdassa määrittämäni kaksi rajaa joko sen takia, että nämä säännökset merkitsevät peiteltyä velvollisuutta varmistaa se, että kone on olennaisten vaatimusten mukainen, tai sen takia, että näiden säännösten mukaan myös jakeluketjun myöhemmän vaiheen toimijat joutuvat suorittamaan tehtäviä, jotka direktiivin 98/37 mukaan kuuluvat valmistajille. Näissä molemmissa tapauksissa voi direktiivin pääasiallisen tavoitteen vastaisesti esiintyä koneiden vapaan liikkuvuuden esteitä.

54. Huomautan vielä, että sisämarkkinoiden toteutumisen nykyisessä vaiheessa kansallisessa lainsäädännössä ei voida yhteistyö- tai huolellisuusvelvoitteen osalta enää tehdä eroja sillä perusteella, onko kyse toimijasta, joka tuo koneen jostain toisesta jäsenvaltiosta, vai toimijasta, joka toimii jakeluketjun jollain toisella tasolla. Varsinkin silloin kun kyse on suurikokoisista laitteista, jakeluverkkojen rajat eivät enää vastaa jäsenvaltioiden alueiden rajoja.

## V Ratkaisuehdotus

55. Edellä esitetyn perusteella ehdotan yhteisöjen tuomioistuimelle, että se vastaisi korkeimman oikeuden esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Koneita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/37/EY säännösten vastaista on sellaisten kansallisten säännösten soveltaminen, joiden mukaan

— CE-merkinnällä ja EY-vaatimustenmukaisuusvakuutuksella varustetun koneen maahantuojan tai jakelijan on huolehdittava siitä, että asianomainen kone täyttää tässä direktiivissä säädetyt olennaiset vaatimukset

— koneen maahantuojan tai jakelijan on täytettävä velvoitteet, jotka direktiivin sanamuodon mukaan kuuluvat koneen valmistajalle.

2) Direktiivin 98/37 säännösten vastaista ei sen sijaan ole sellaisten kansallisten säännösten soveltaminen, joissa velvoitetaan maahantuoja tai jakelija tämän vahingonkorvaus- tai rikosoikeudellisen vastuun syntymisen uhalla

— varmistumaan siitä, että koneessa on CE-merkintä

— varmistumaan siitä, että valmistaja tai valmistajan edustaja on noudattanut vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyä

— hankkimaan allekirjoitettu EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja varmistumaan siitä, että tämä vakuutus tosiaankin koskee kyseistä konemallia ja sisältää sen osalta edellytetyt tiedot

— varmistumaan siitä, että koneen mukana on EY-vaatimustenmukaisuusvakuutus.

3) Siinä tapauksessa, että koneen mukana ei sitä maahan tuotaessa ole EY-vaatimustenmukaisuusvakuutusta sen maan, jossa konetta aiotaan käyttää, jollain kielellä, maahantuojalle tai jakelijalle tämän elinkeinotoiminnassa kuuluva huolellisuusvelvoite edellyttää, että henkilön, joka tuo koneen kyseiselle kielialueelle, on täytettävä tämä velvoite. Tämä pätee tilanteen mukaan myös käyttöohjeisiin.

4) Direktiivin 98/37 säännökset eivät lähtökohtaisesti estä myöskään sitä, että maahantuojan tai jakelijan vastuun katsottaisiin syntyvän, kun maahantuoja tai jakelija tiesi tai kun hänen olisi pitänyt tietää, että kone ei ollut siihen sovellettavien olennaisten vaatimusten mukainen, kunhan edellytetty huolellisuus ei merkitse sitä, että maahantuoja tai jakelija velvoitettaisiin itse varmistamaan, että kone on olennaisten vaatimusten mukainen, tai että hänelle koituisi muita velvoitteita, jotka direktiivin mukaan kuuluvat valmistajalle.